

... pri leta
... leto 16 dn. Izven Jugoslavije:
Celo leto 120 dn. Inzerati ali oznanila se
zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem
inzeriranju primeren popust. Upravištvu
sprejema naročila, inzerate in reklamacije.
Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poština plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Izdaništvu in upravištvu je v Mariboru,
Koroška cesta št. 1. Z uredništvom se more
govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure.
Kotopis se ne vračajo.
Nezaprte reklamacije so poštine proste.
Telefon interurban št. 113.

51. številka.

Maribor, dne 7. maja 1928.

Letnik XV.

Kako mislijo o nas v Beogradu.

Da Slovenci s svojimi na videz nekravimi, a tem hujskimi boji za svoj obstanek in razvoj nismo bili Beogradu in balkanskim političnim krogom pred svetovno vojsko znani in da nas ne poznajo tudi še sedaj, je splošno znano.

Iz nepoznanja razmer in iz neobjektivnega podčrto vanja svojine izvira takoimenovano javno mnenje beograjske politike. Slaba žurnalistika z ozkim horizontom in veliko porcijo domišljavosti je sokriva ravno tako, kakor naši nemožni petolizci, ki bi najraje prodali in opljuvali ter zatajili vse, kar smo si pridobili tekoni vekovi in posebej zadnja stoletja.

Za naše ljudi je važno, da se dobro zavedajo, kako se presoja naša stremjenja, kako se ceni dosežanje delo za narodni obstanek in kako si zamišlja beograjska javnost našo bodočnost. Volilni rezultat zadnjih državnoborskih volitev in zadržanje Jugoslovanskega kluba ob končani vladni krizi je dalo Beogradu in njegovemu časopisju povod, da pove svoje mišljenje.

Danes prinašamo članek najbolj mirnega in uglednega informativnega beograjskega dnevnika «Vreme», ker je najbolj značilen. Članek je izšel 1. maja t. l. v številki 489. pod naslovom: «Mandat gospoda Pašiča» ter slovi v dobesednem prevodu:

«Razvoj krize (vladne) prehaja v svojo redno in logično pot. Po neuspelih pregovorih med demokrati in radikali, pa naj jih je vodil kot mandator g. Pašič ali g. Davidovič, prihaja kot razumljiv izhod mandat g. Pašiča, da sestavi homogeno vlado.

Nas v tej perijodi razvoja ne zanima toliko, ali je dobil mandat za vlado voditelj tega ali onega imena, nas zanima jedro nameravanega rešenja problema, ker ves naš narod opravičeno zahteva in pred čemer imajo pasti vse simpatije napram tej ali oni strani. Bilo bi nezašlišano in nedostojno, ako bi v teh težkih trenutkih državne krize zadeve presojali iz vidika simpatij napram tej ali oni stranki. S tem bi le dokumentirali svojo nezrelost in zaslepljenost kakor tudi nesposobnost, da ob usodopolnih dogodkih spoznamo in izločimo kar je usodno in pri čemer rešitvi je potrebno dvigniti se nad vse malenkostne obzire.

Mi smo od vsega početka presojali ves naš problem kot državno krizo, kateri so dali Hrvati in Slovenci plemenski značaj nasproti našim, da stajimo politični razvoj naše zemlje na državljanske osnove. Odtod se je v naših očeh ustvarila nujna potreba, da se tudi od naše strani ustvari čista srbska plemenska fronta.

Smatrali smo in smatramo, da se zamore naš spor s Hrvati in Slovenci rešiti le na ta način, ako bodo imeli Hrvati in Slovenci pred seboj izrazite zastopnike srbskega naroda, katerih vsaka beseda bo imela značaj nepreklicljivega ultimata. Iz teh razlogov smo odklanjali in smatrali za zelo škodljivo idejo radikalno-demokratske koalicije, ki kot taka ne bi predstavljala nobene izrazite politike, temveč vrsto raznih kompromisnim potom doseženih polovičarskih smernic, katerih rezultanta bi bila slabotno životarenje po vzgladu, kakor je nekdanj podaljšala svoje življenje parlamentarna Avstrija. Ta kombinacija se nam zdi toliko slabša ker se iz razpoloženja srbskega naroda vidi, da si tudi on sam želi strnjeno fronto, kateri bi prihajal brez pridržka in z največjim zaupanjem, samo da spravi z dnevnega reda enkrat, pa naj bo kakorkoli vprašanje, ki ga tako davi, da mu že preti uničenje vseh njegovih koristnih naporov.

Nujno je izkoristiti plemensko razpoloženje srbskih mas, ne za to, da jih vodimo v boj s Hrvati in Slovenci, nego da jih združene predstavimo Radiču in Korošcu in da tej gospodi preko nje (mas) in po njej pošljemo svoje zadnje želje in misli, ki zamorejo biti osnova za sporazum, a ravnotako in še v večji meri znak za končno delitev (razilaženje).

Mora se pripustiti, da zadeve dozore svojim naravnim putem. Treba je skovati to enotno srbsko fronto, ker srbski narod resnično nima ne želje ne bratske zavesti, da se še naprej muči z rešitvijo nerešljivih zadev ter zdravi one, ki so neozdravljivi. Nemore (srbski narod) lahko srcem privaditi s strašno dedščino Avstrije, ki kakor strupena kača živi v sreih celega katoliškega Hrvatstva in Slovenstva.

Pravijo, da je zadnji lidijski kralj, ranjen v boju z zmagovitimi Perzijci, katerim ni mogel v ničemur več škodovati, na smrtni postelji svojim dvorjanikom dal sledeči nasvet: «Naučite sovražnike nemoralnosti, pa se bodo sami uničili». Lidijski dvorjaniki so poslušali kraljev nasvet in so širili pokvarjenost med mladimi, čilimi Perzijci. In ni trajalo dolgo, pa so Perzijci vsled pokvarjenosti upropastili sami sebe.

Isti slučaj imamo pred nami. Avstrija je uničena, toda ostala je njena duša, ostala je njena mrznja, katero smo že občutili, ki pa ni nevarna, kadar nastopi javno. Veliko nevarnejše je, kadar se na skrivno in polagoma, kakor strup vbrizgava v naš narodni organizem in napravlja v njem rane, ki povzročajo počasno pa strašno smrt.

Ta strup lahko odpravi samo nova srbska mobilizacija, pa ne vojaška, temveč mobilizacija organizirane zavesti pri volitvah. Z organiziranjem te zavesti moramo začeti čimprej, da bi se zastrupljanje lažje onemogočilo. Zato mora biti homogena radikalna vlada samo začasna s ciljem, da pripravi tla za nove volitve in da stopi pred srbski narod javno s takšnim programom, ki bo več prinesel državi, kakor pa ono ujedinenje 1918 leta. Celi srbski narod se mora izjaviti, na kak način misli pri novo nastalem položaju in novi orientaciji Hrvatov in Slovencev urediti državo. In ako ta izjava ne najde pri Hrvatih in Slovencih odmeva, ki bo popolnoma jasen in brez vsakih skritih namenov, ni mogoče govoriti o skupni državi.

Kar se tiče Slovencev, jim mora srbski narod staviti veliko težje pogoje, ako hočejo še nadalje ostati z nami v isti državi. Moramo jim jasno pokazati, da smatramo njihov jezik samo za dijalekt, ki kakor hrvatsko-kajkavsko narečje nima prava na književni obstanek. Če celo mnogo močnejši in v svoji preteklosti slavnejši Hrvati lahko govorijo s Srbi en jezik, morajo to napraviti tudi, neznatni Slovenci, ki so brez preteklosti in brez narodne podlage.

Ta naš strogi predlog bo napravil najbrž na Slovence mučen vtis, toda oni morajo vedeti, da Srbi, če že prikazujejo dobro voljo dela za skupno državo, na drugi strani zahtevajo popolno jedinstvo z enim narodom, ki bi imel mogoče razne vere in imena. Mi bomo gledali popolnoma ravnodušno na usodo enega naroda, ki se smatra teptanim od nas in mi bomo celo radi gledali, če bodo voditelji ta naš predlog masam predstavili kot nov napad na njihovo narodnost. Da smo mi verovali v njihovo narodno nedotakljivost, nikoli ne bi bili bedasto prelihi svoje krvi za njihovo Koroško, ki nam je danes popolnoma tako tuja, kakor na primer Bavarska ali Irska.

Države ne smemo več graditi z iluzijami. Dosti je bilo zdravic in vinskega navdušenja. Srbski blok mora biti hladen, kakor kamen in odločen, kakor sodnik, ki sodi po najvišjem zakonu naših mirno in resno povdarjenih narodnih, srbskih interesov.

Politični položaj.

Delovni program skupščine. Vlada je sklenila, da bo predložila narodni skupščini sledeče zakone: uradniški zakon, zakon o organizaciji vojske, invalidski zakon, proračunski zakon, zakon o poljedelskem kreditu, zakon o zavarovanju poljedelcev, zakon o izenačenju davkov, zakon o agrarni reformi, zakon o gozdovih, zakon o gradnji cest, tiskovni zakon in zborovatelni ter društveni zakon. — To je velika in važna naloga ter bo delo po tem programu državi tudi mnogo koristilo, če se stvari lotijo na pravi način ter s pravega stališča. Z uradniškim zakonom bo pomagano uradništvu in upravi le tedaj, če se izvede temeljita revizija činovnih razredov ter odpravijo vsi paraziti v upravni službi. Delo in delavne moči se morajo pregledati od ministrstev pa do zadnjega pisarniškega sluga. Razna podnačelniška, inšpektorska, komisarska in druga mesta naj se odpravijo, razčenejo naj se danes čisto nepotrebne raznovrstne inštitucije in že pri tem se bo mnogo prihranilo ter ne bo težko pošteno plačati uradništva, ki res dela. — Tudi zakon o organizaciji vojske se mora nasloniti na znatno znižanje stroškov za armado. Če se ne bo štedilo in čistilo, tudi novi zakoni ne bodo pomagali.

Na seji verifikacijskega odbora, ki se je vršila v soboto dopoldne in popoldne, so razvili demokrati največjo mero demagogije in nagajivosti. Če bi šlo po njihovem, bi se morali vsi nedemokratski mandati razveljaviti. Vsa demokratska petorica, ki je v odboru, je trosila fraze ter obrekovala celo Radičevo stranko, da bi odbor pridobila za izjavo proti priznanju mandatov te stranke. Odbor je demokratsko hujskanje odklonil ter izjavil, da ima z mandati le toliko pošla, v kolikor se tiče pritožb in pa raznih spornih vprašanj v posameznih volilnih okrajih. Kjer se volilni izidi, predloženi po odborih in komisijah, ne spodbijajo in kjer mandatorji odgovarjajo določilom zakona, tam za odbor sploh ne more biti govora za priznanje ali nepriznanje mandatov. — Z. Bosno je odbor že gotov in vsi mandati Jugoslovanske muslimanske organizacije so verificirani.

Verifikacijski odbor dela s polno paro. Največji strah pred verifikacijo imajo demokrati, katerim bodo razveljavili sedem mandatov. Iz tega si lahko razlagamo Pribičevićovo divjanje pri volitvah v verifikacijski odbor. No, demokrate še čakajo bridki udarci in razočaranja.

Kaj vse bodo zahtevali demokrati v svojem manifestu na narod? Demokratsko časopisje napoveduje za te dni izid demokratskega proglasa na narod. Med drugimi zahtevami bodo izrazili demokratije v manifestu zahtevajo po ponovnih volitvah, ker po njihovem prepričanju izid sedanjih volitev pod radikalnim terorjem ni pravi izraz ljudske volje. Demokratije bi torej radi nove volitve in pri teh ponovnih volitvah bi bil izraz

ljudske volje za demokrate ena prav debela ničla. Demokratije le naj počakajo v najstrožji opoziciji, da bodo radikali razpisali po svoji volji enkrat volitve in tedaj bo za demokrate smrtna ura. Manifest demokratov po tako katastrofalnih porazih na celi politični in vladni črti spada v kako blaznico med norce, ne pa med narod. Za dr. Kukovcem so izgubili pamet tudi hrvatski in srbijski policajdemokratije.

Pribičević in vojvoda Stefan Stepanovič. «Obzor» piše: Kakor znano, je priredila Orjuna predzadnjo nedeljo v Beogradu manifestacijsko zborovanje z namenom, da bi vplivala preko mas na potek političnih dogodiljavev in to v zadnjem in odločilnem trenutku. Za to zborovanje se je posluževala Orjuna po svojem časopisju vseh mogočih laži in falzifikatov, samo da bi nahujškala omladinske mase proti Hrvatom in Slovencev. Manifestacijsko zborovanje Orjune je bilo paralizirano s protiakcijo srbske nacionalne omladine. Manifestacija Orjune v Beogradu, ki bi naj bila zadnji politični adut za Pribičevića, je končala s fiaskom za Orjuno in Pribičevića. Med drugim se je poslužila Orjuna z ozirom na svojo manifestacijo imena vojvode Stepanoviča, ki je že bil proglašen kot predsednik tega manifestacijskega zborovanja. Manifestacija Orjune je končala klaverno, a vojvode ni bilo od nikoder. Zakaj da vojvode ni bilo, nam pojasnjuje «Balkan», ko piše: «Leta 1919 je bil vojvoda komandant sarajevske armijske oblasti in se je briga kot tak za red v podrejeni mu vojski. Pred vsem je zahteval, da se rovarjenje komunistov med vojaštvom zatire, a temu koraku vojvode se je uprl takratni notranji minister Pribičević. Minister Pribičević je ravno v tem času koketiral iz strankarskih razlogov s komunisti na škodo reda v vojski. Vojvoda je zahteval red med vojaštvom, a Pribičević je bil tedaj pri najvišjih krogih močnejši in vojvoda je bil odpoklican kot komandant sarajevske armijske oblasti. Naravnost smešno je, ako hoče danes Pribičević eksponent Orjuna za se izkoristiti osebo vojvode Stepanoviča, ki ni nikomur bolj nasproten kot ravno Pribičeviću.

Demokratsko časopisje kopni kakor sneg pod spomladanskim solncem. Sedaj je naznanil tudi «Zivot» v Splitu, da preneha njegovo življenje kot dnevnik. Demokratska «sol Jugoslavije» se bo kmalu popolnoma zvodnela, ker ne more več do državnih blagajn in fondov.

Težka je ločitev...

Beograd, 4. maja.

Parlament se je sestel 3. maja h kratki seji, v kateri se je izvolil verifikacijski odbor 21 članov. Ta odbor mora v roku 7 dni mandate poslancev potrditi ali pa razveljaviti. Še le potem se bo začelo v narodni skupščini delo. Dokler pa verifikacijski odbor ne izvrši svojega dela, so poslanci odšli domov. Nova seje skupščine bo razpisana pismenim putem. Računa se, da bo verifikacijski odbor izvršil svoje delo v 5—7 dneh. Tako lahko računamo, da bo bodoča seja skupščine okoli 11. maja.

Demokrati so sedaj v parlamentu osamljeni, zapušteni. Samo velesrbski zemljoradniki, Pučelj in dva socialista so se jim obesili za frak. Pribičevića in njegovo družbo ta osamljenost strašno peče. Težka, težka je za demokrate ločitev od ministrskih miz in vladnih jasl. Radi tega pa divjajo pri tej ločitvi kakor obstreljena zver, ki se mora, hočeš, nočeš ločiti od plena.

Že dne 16. aprila, ko je bila skupščina sklicana k prvi seji, so demokrati nastopili kot ljudje, ki se jočejo ker jim je lepo življenje prešlo, zatonilo. In 3. maja se je demokratski jok spremenil v besnost. Upali so, da na ta način kaj dosežejo. A vse zamanj.

Imel sem priliko opazovati nastop demokratskih vodij: Svetozarja in Valerijana Pribičevića, Pečiča, Magovčevića, Davidoviča, Lukiniča in Krizmana. Pribičević je takoj, ko je spoznal, da so radikali in vse druge resne parlamentarne grupe demokrate zavrgle, vpil kakor obsedenec. Mož je že sam na sebi do skrajnosti antipatičen. Pravijo, da je ciganskega rodu. In menda bo temu tudi tako. Strastno skače sem in tje, njegove široke, naprej moleče čeljusti se neprestano pregibajo, maha z rokami in žive, črne oči sipljejo poglede jeze na vse neljube mu strani. Kadar je Svetozar najbolj besen, si grize nohte na rokah. In v takem momentu lahko najbolj spoznaš divjo Pribičevićovo strast in brezmejno sovraštvo, ki ga kuha proti nim, ki so zakrivil, da je on in njegova stranka odrinjena od oblasti in korita. Pomaga mu v takem trenutku najbolj pridno njegov brat Valerijan. Valerijan je višji pravoslavni pop in nekaj vodja pravoslavne samostana na Fruški gori v Sremu. Tudi Valerijan je silno noprikupljive zunanosti, krvavih oči, nosi malo mršavo brado, a je mbennejše postave kot Svetozar. Tudi Valerijan zdivja kot brat, a malokdo se zmeni za vse to. Znani madžarski Lukinič, varaždinski advokat dr. Krizman ter zagrebški Wilder so oprode Pribičevićev. Ti so 3. maja tudi najbolj divjali. Skakali so kakor obsedeni, lopali po

klopih in vpili ter tulili na vse pretege. Predsednik demokratske stranke Ljuba Davidovič, ki je zelo častiljiv in miren mož, je pobelod kot stena, ko ni mogel umiriti razpaljenih strasti Pribičevića in njegovih drugov. Bivši minister notranjih zadev Voja Marinković, pa se je takoj, ko se je pričela Pribičevićeva galama (rabuka), odstranil in je iz zadnjih klopi opazoval veliki dirindaj. Ravnotako sem opazil, da se je več treznjših demokratov umaknilo v ozadje. Opazoval pa sem kretanje dveh: prof. Reisnerja iz Ljubljane in bivšega finančnega ministra Kumanudija. Reisner je slabič na zunaj in znotraj, zatorej njegov glas sploh ni prišel v poštev. Mahal in grozil je sicer nekaj tje proti ministrskim klopi, a živ krst se ni zmenil za njegov nastop. Njegov top pogled vzbujal pomilovanje. Kumanudi pa je pomagal tuliti in ropotati, a dolgo ni vzdržal v ofenzivi. Tudi on je omagal.

Ko je Pribičević kot demokratski vojskovodja opazil, da je njegova ofenziva pri koncu, da ga zapuščajo njegovi četniki, je uporabil še eno sredstvo, da bi vsaj za ta dan uspel. Stopil je k demokratskemu poslanecu iz Makedonije, Čičeviću, ki je približno enake zunanosti kot Svetozar sam. Napravila sta načrt, preprečiti volitev verifikacijskega odbora. Čičević se po lističe približa stenografični mizi, kjer je stal ob volilni škrinjici (kutiji) verifikator dr. Hohnjec. Makedonec je mahoma zgrabil škrinjico in jo odnesel. S tem činom je Pribičević pokazal, kako bi demokrati delali in vodili volitve, čim bi bil Pribičević minister policije. Po makedonskem vzoru bi ukradli drugim strankam volilne škrinjice s kroglicami vred in zmaga bi bila Pribičeviću zagotovljena.

Zdelo se mi je potrebno s tem popisom seznaniti naše ljudi, kako težko se ločijo demokrati od oblasti in korit. Kaj demokratom država! Kaj beda in trpljenje državnih nastavljenecv ter železničarjev! Kaj njim mar draginja! Pribičeviću, Žerjavu in Kukovcu gre samo za dve stvari: Oblast so hoteli imeti za vedno v svojih rokah in iz državnih jaslji so hoteli basati naprej in naprej za sebe in svoje. Pribičević je že naprej napovedoval, da bo s kruto silo, z bajoneti in knuto prisilil Slovence in Hrvate k poslušnosti. Skoval je peklenški načrt, da bo z oboroženo silo in Orjuno vladal, kakor bo hotel On. Govorile bi puške, ječe in vislice. Ker se mu ta načrt ni posrečil, zategadelj se je razvila v Pribičeviću strast, steklina, politična pobesnelost.

In korita! Pa jaslji! Državne kase! Iz njih sta dajala Pribičević in Kumanudi za agitacijski in volilni sklad demokratske stranke milijone, dajala sta za Orjuno, za Wranglovce, za kanone, za svoje partizane. Z lopato sta metala denar davkoplačevalcev na levo in na desno. Za trpeče in bedne za sta imela samo obljube na papirju. In sedaj sta se morala ločiti od vladnih jaslji! To je hudo, hudo za prostozidarja-demokrata Pribičevića in njegove druge.

S tega stališča morate čitatelji tolmačiti sedanjo divjanje demokratov in pisanje «Jutra» in «Tabora». Demokrati so bili na vladi in niso več.

Ne moremo sicer prerokovati, da se bo sedaj vse takoj na bolje spremnilo, a da je odstranjena največja kuga naše države — demokrati, je prvi korak k zboljšanju. Valuta že raste, se dviga, upamo, da bo padla tudi draginja, če radikali ne bodo hodili po stopinjah demokratskih prednikov.

Po svetu.

Rumunski minister proti Jugoslaviji. V Rim je došel rumunski minister Constantinescu ter porabil vsako priliko, da se postavi z različnimi izjavami. Najpogre je hvalil rumunsko upravo in red, ki naj bi bil zajamčen za vedno z dobro in zelo disciplinirano vojsko. Glede odnošajev do sosedov trdi minister, da se Rumuni s svojo «izbornico» vojsko Rusije ne bojijo, z Bolgarijo odnošaji sicer niso najboljši, da se pa vidi, kako se bolgarski «diktator» — tako imenuje Stambulijskega, trudi priti v boljše stike, z Jugoslavijo je pa sklenjena zveza proti madžarskim težnjam itd. Končno pride minister še na jadransko vprašanje ter se smatra v tem pogledu za dobrega poznavalca in veščaka, ker ima — vilo v Opatiji. Vse, kar se je doslej popustilo napram nam, imenuje absurdni kompromis in nazadnje še povdarja, da se luka Baroš na noben način ne bi smela «odcepiti» od Reke. — Naš narod si mora pač dobro zapomniti, da minister «zavezniške» in «prijateljske» Rumunije ne zamudi nobene prilike hujskanja proti nam in našim interesom.

Olajšave Bolgariji. Reparacijska komisija je te dni v Parizu odobrila mesecá marca sklenjen protokol, ki do voljuje Bolgariji znatne olajšave pri plačevanju vojnih odškodnin. To je zopet dokaz, koliko zaupanja uživa Bolgarija in njena vlada pri velesilah.

Italijanski fašistovski režim je začel z redukcijo — pri delavstvu z velikim razmahom, višja mesta pa samo tu in tam ter navidezno oškrne. Letos je bilo odpuščenih že 17.000 železničarjev, do konca leta jih mislijo pa odpustiti 30.000, ostalim pa znižati plače.

Češke odredbe proti Madžarski so ukinjene, ker je komisija s svojo preiskavo dognala, da uboj češkega finančnega uslužbenca nima značaja, ki se je stvari začetkoma pripisoval. Ministstvo za upravo Slovaške je po zaključku preiskave takoj izdalo navodila, da se prej izdane naredbe glede zapora mej in drugo ukine ter da se v 48 urah zopet vse tako uredi in izvaja kakor prej.

Nemški predlogi glede plačevanja odškodnin so takoj nalezli na hud odpor francoskih in belgijskih vladnih krogov. V odgovoru Poincarejevem se naglašja, da se francoska vlada ne bo pogajala z Nemčijo, dokler

traja nemški pasivni odpor v Poruhrju. Tega mnenja je tudi Belgija. Tudi znižanju svojega reparacijskega deleža se bo Francija upirala. Francija bi mogla privoliti znižanju le, če bi tudi zavezniki popustili v svojih terjatvah na Francijo. Iz Amerike pa dobivajo listi obvestila, da je v ameriškem poslovnem svetu napravilo dober utis že dejstvo, da so Nemci imenovali določeno svoto kot odškodnino. Po mnenju Amerikancev to zadostuje, da se začno Francozi lahko na tej podlagi pogajati. Amerika se noče udeležiti nobene akcije za ali proti nemški noti.

Stanje papirnatega denarja v Nemčiji. Nemška državna banka je dne 23. aprila izkazala, da je v prometu za 6.096.052.788.000 mark papirnatega denarja. — Stanje se je pomnožilo od zadnjega izkaza za okroglo 258.087.881.000 mark v papirju. Ni čudno, da še marka nadalje pada, ker tako ogromno število bankovcev ima menda še samo Rusija v prometu.

Boj proti današnjemu francoskemu režimu je vedno ostrejši in bije se pod geslom spremembe volilne pravice. Pristaši sedanje večine, takozvanega nacionálnega bloka, kojih glavni agitator je rojalist Leon Daudet, ki ima največji vpliv na Poincaré-ja, so za proporcionalno volilno pravico ker zagotavlja zlasti desničarskim republikancem veliko minoritetnih mandatov, dočim so nasprotniki sedanje vlade, levičarski republikanci pod vodstvom Herriota, oziroma znanega Caillouxa, ki se pa vsled svoje kompromitirane preteklosti drži v ozadju, za oni sistem, ki zagotavlja mandat kandidatu, ki je dobil vsaj en glas več kot vsi njegovi protikandidati. Volilna borba se začne prihodnje leto in bo jako huda. Zdi se, da šanse za levičarje bolj in bolj rastejo, ker je Poincaré jako nesimpatičen. Izprememba vladnega kurza v Franciji bi seveda imela jako velik vpliv na zunanjo politiko Evrope.

Dnevne novice.

Mladeniški shod pri Sv. Jožefu v Celju. Binkoštni ponedeljek bo pri Sv. Jožefu v Celju velik, občeslovenski shod mladeniških Marijinih družb, h kateremu pa so povabljeni tudi vsi drugi poštteni fantje. Tudi možje se jim morejo pridružiti. Od 8. do pol 9. ure naj se udeleženci zbirajo v farni opatijski cerkvi, kjer bo ob tej uri tiha sv. maša; če ni prostora v cerkvi, naj se zbirajo na trgu pred cerkvijo. Ob pol 9. uri odkorakajo v sprevodu z zastavami in godbo na čelu k Sv. Jožefu. Tam bo sv. maša na griču pod mili mnebom in se konča okoli 4. ure s petimi litanijami. Za kosilce je najbolje, če udeleženci prinesejo nekoliko s seboj, vendar se bo tudi dobilo nekaj mrglega ali gorkega in nekoliko pijske. Železniško ravnateljstvo se je zaposlilo, da dovoli na železnici znižano vozno in je upati, da bo dovoljena polovična vozna, vsaj na južni železnici. Vsi, ki se hočejo udeležiti — najbolje iz ene fare vsi skupaj — naj čimprej naznanijo svoj prihod misijonarjem pri Sv. Jožefu v Celju, od koder bodo prejeli izkaznice, s katerimi v roki bodo dobili znižano vožnjo. Ker je čas že kratek, se je treba prav hitro odločiti in prigrasiti. V vsaki župniji naj bi prevzel skrb za vse to eden najbolj gibčnih in pridnih fantov. Shod obeta biti velik in veličasten. Praznik je primeren, kraj lep in vabljiv. Pridite, dobri fantje, od vseh strani, posebno iz bližine, da povečate slovesnost in se navdušite za dobro stvar!

Škof Karlin bo blagoslovil 2. junija novi del okrajne ceste, ki vodi iz Ptujja na Ptujsko goro in 3. junija pa se bo delila na Ptujski gori sv. birma.

Vzajemnost, družba duhovnikov lavantinske škofije. V novembru lanskega leta so se zbrali duhovniki v Mariboru, da si osnujejo stanovsko društvo «Vzajemnost», kakor ga že imajo po drugih škofijah. Sklenilo se je takrat, da se pravila stare Družbe duhovnikov za lavantinsko škofijo spremenijo in prilagodijo pravilom Vzajemnosti. To se je tudi zgodilo. Spremenjena pravila je vlada te dni odobrila. Občni zbor Vzajemnosti se bo vršil najbrž prvi teden mesca junija.

Špindlerjeve maskerade. Slovenska policajdemokracija trobi v javnost, da mora sedaj po volitvenem porazu, ven na deželo med narod. In res, tajnik mariborske JDS g. Špindler na dolgo in široko oznanja, kako je te dni osnoval krajevne JDS organizacije v Mezinju, Zibiki, Sv. Štefanu, Lembergu in še drugod. G. Špindler objavlja celo imena novih policajdemokratskih odborov. Navadno so doslej prirejali demokrat je svoje politične maskerade v zimskem času, sedaj pa se jih je lotil gospod Špindler celo v poletnem. Kdo za Boga milega bo stopil na deželi razven šolnika po teh zadnjih volitvah v JDS stranko, ki je pokopana za vedno. Tudi pred volitvami so bili vsi demokratski shodi po Slov. Štajerskem v obeh Špindlerja in Kukovca pravcate manifestacije ljudske volje, a pri volitvah pa dr. Kukovec niti količnika ni dosegel in sedaj manifestira s svojo obilnostjo po ljudski volji po Mariboru, mesto po Beogradu. Gospod poet Špindler nam pač vedno rad postreže z nečem za smeh in kratek čas.

Nad gonjo naših časopisov proti naprednim denarnim zavodom se zgraža «Tabor» ter se vprašuje, zakaj še inserirajo ti «napredni» denarni zavodi v klerikalnih listih. Odgovor je lahek, kajti če bi inserirali v «Taboru», bi ne dosegli nobenih uspehov, ker «Tabor» in njegove inserate čita komaj par mariborskih orjuncv, ki pa imajo prazne žepce ter bankam nič ne zaležejo.

«Tabor» ne more odpustiti «Slov. Narodu», ker se je spametoval in obrača počasi demokratom hrbet. Pravi, «da se pri «Narodu» ne morejo odvaditi, da ne bi vsak teden enkrat oglodali ustanovitve mariborske oblasti, ali pa upravnega sodišča v Celju. Vsi ti članki kažejo samo eno, da je gotovim gospodom v Ljubljani razvoj naše severne slovenske pokrajine hekuba in da hočejo

po vsej sili vse koncentrirati v Ljubljani. «Narod» že menda ve, zakaj to dela in ne bo dolgo, pa bo začel udrihati po demokratih, kajti na ta način se bo vsaj rešil pred polomom, ki gotovo čaka «branilca» naše severne meje z njegovim gardo vred.

Iz povolitvenega delokroga ministra n. r. g. Pucelja. Kmalu po volitvah so začele frčati po listih vesti o amputaciji Slovenije in Hrvatske. Kakor hitro je g. Pucelj zvedel za te oferte, ki spadajo v politično mesarsko stroko, se je kot edini mesar v parlamentu takoj peljal v Beograd, da izlicitira amputacijski razpis. Gospod Pucelj se je mudil nekaj dni v Beogradu in čakal, da ga bodo poklicali na mesarski posel, a ni bilo nič, «kšeft» z amputacijo je padel v vodo. Ker je gospodu Pucelju izpodletelo mesarsko delo, se je odpeljal iz Beograda v svoje V. Lašče in niti pri volitvah v verifikacijski odbor ni bil navzoč, ker je znal, da njegova stranka ne bo dobila v odboru nobenega mandata. Pač pa moramo beležiti, da so kmelji oblagodarili gospoda ministra Pucelja doma v Ljubljani s častno službo odgovornega urednika «Kmet. lista». Doslej nam ni znano, da bi bil kateri minister odgovorni urednik, a Pucelj je. Pucelj si pač misli, ako sem avanziral iz navadnega podeželskega mesarja v ministra, zakaj me ne bi degradirali iz ministra v odgovornega urednika tako «slavnega» glasila kot je «Kmet. list». To je vse, kar je storil in dosegel g. minister Pucelj po volitvah. O nadaljnjem delovanju gospoda ministra pa še bomo poročali.

Slovenjbištričani in okoličani ne pozabite na žrtve orjunske bombe! Ze od nekdanj so se naši strankarji razločevali od vseh drugih po miroljubnosti. In ravno miroljubne Bištričane so napadli orjunci in ranili 6 oseb. Bištričane in okoličane je ta razbojniški napad upravičeno razburil do skrajnosti, a vendar so se premagali, da se niso maščevali na krvav način. A slovenje bištriške žrtve morajo biti maščevane in sicer potem bojkota. Vsacega miroljubnega prebivalca Slov. Bištrice in okoličana sveta dolžnost je, da ne prestopi več praga trgovine Pinter, da dvigne denar iz Trgovske banke in bojkotira živinozdravnika Skofiča. Pribiti pa tudi moramo, da je duševni oče krvavega dogodka v Sl. Bištrici advokat in policajdemokrat dr. Pučnik. Naravnost zločin bi bil, za vsacega Bištričana in okoličana, ako bi se v pravni potrebi zatekel k orjuncu Pučniku, ki je pravzrok razbojniškega dogodka. V Slov. Bištrici imamo vendar tudi drugega advokata, ki ni policajdemokrat in ne orjunaš, ampak pošten in miroljuben Korošec.

Ustanovni občni zbor «slov. ferijalnega kat. akad. društva Panonija» se vrši v soboto, dne 12. maja ob 20. uri v Ljubljani, Ljudski dom II. Uradne ure za sprejem članov so: v ponedeljek od 15. do 16. ure, v sredo od 13. do 14. ure, v petek od 13. do 14. ure v odborovi sobi «Zarje», Ljubljana, Miklošičeva cesta 5.

Jesenski mednarodni vzorčni velesemenj, ki se vrši v dobi od 2. do 9. septembra 1923 v Pragi, bode kakor se pričakuje, najlepši izmed vseh dosedaj prirejenih. Prijavnice, akopprav so bile šele pred tednom razposlane, se vračajo že izpolnjene, kar dokazuje, da je zanimanje za ta semenj kakor v «SR» tako tudi v inozemstvu vedno večje. Na spomladanskem velesemenju, čigar uspeh je bil z ozirom na današnjo splošno situacijo sijajen, se je pojavilo mnogo povpraševanj po blagu iz SHS (vino, preproge, čipke, poljedelski rodukti itd.). Zalibog se tem povpraševanjem ni moglo ustreči, ker je bil poset razstavljalcev iz kraljevine SHS na praškem velesemenju primeroma zelo majhen. Priporoča se torej domačim izvoznikom in producentom, da se v večjem številu udeležijo praškega velesemenja, kjer se jim nudi lepa prilika doseči zveze s trgovci in interesi celega sveta. Industriji in izvozniki, ki se za ta velesemenj zanimajo, dobijo informacije lahko direktno pri upravi velesemenja v Pragi, ali pa od češkoslovaških zastopniških uradov. Rok za prijave konča dne 31. maja.

Zagrebski zbor ali velesemj je zaključen in ceni se, da je bilo sklenjeno kupcij za 300 milijonov dinarjev. Uspeh bi bil še večji, če ne bi bilo tipičnih zaprek in težav z železnico in carino. Carinska in trgovska politika državotvorcev se je zopet hudo obsodila pred svetom. Tako se pritožujejo Čehi, da so dobili popust za železnice še le dva dni pred začetkom sejma. Kreditiranje carine v smislu zastarelega srbskega zakona o carinjenju se pri dolgotrajni proceduri plombiranja posameznega blaga ni moglo izkoristiti. Tudi uvedba carinskih posrednikov srbskega zakona, — ta preostanek primitivnih dob je temeljito vznevoljil razstavljalce. — Francozi ogorčeni nad, nepotrebnimi zaprekami so energično zahtevali v Beogradu, da se postopanje uredi in poenostavi, ker bodo drugače morali z razobešenimi razglasi naznaniti občinstvu, da radi srbskega carinskega tarifa ne morejo razstaviti. Vodstvo zbora je imelo dovolj dela, da zopet pomiri razburjene tujce ter jih s tem, kar se je uredilo, tudi zadovolji.

Ponovni poskus «Omnium Serbe» vidijo demokrati v sedaj pripravljene francoskem posojilu. Zagrebška demokratska «Riječ» piše sedaj o nakanah beograjskih in francoskih spekulantom baš tako, kot so vsi pravi opozicijski listi pisali tedaj, ko je zvezna vlada radikalov in demokratskih hotela zgraditi francoskemu društvu «Omnium Serbe» na našem ozemlju veliko fabriko za orožje ter dajati tujim spekulantom na našo največjo škodo vse mogoče ugodnosti in koncesije. Demokrati sedaj trdijo, da je to francosko posojilo v vojnoopremne svrhe «Omnium Serbe» v drugi izdaji, ker Francija, ki ne more niti obresti svojih dolgov plačevati, nima denarja, da bi še nam posojala in je tako le eno mogoče, da so za tem posojilom zopet snovatelji «Omnium Serba». To bo najbrž res, laž je pa, da bi bili demokratski ministri svojčas preprečili prvi poskus

«Omnium Serbe». — Ko so opozicijski listi tedaj pisali proti tej nakani, so demokrati z radikali vred označevali vse to kot protidržavno obrekovanje. Javno torej nikdar niso črhili proti tej zaroti špekulantov, tajno pa niso smeli in hoteli, ker je vendar danes že splošno znano, da so si radikali in demokrati delili vsa korita in da je potom enega ministrstva trgoval Pašič, potom drugega pa Kumanudi. «Zarado» so iskali eni kakor drugi in vse to je bilo silno «državotvorno», kakor se je lahko dan na dan čitalo obenem po radikal-skih in demokratskih listih. Sloga se je kršila le tedaj, če se je enim stvar dobro obnesla, dočim so drugi kleli iz zavisti, dokler tudi niso prišli na svoj račun. Pravi tat tedaj zmerja in kolne tatvino, ko sam ne more več krasti, neko tako precej podobno vlogo pa igrajo sedaj policajdemokrati.

Dražba zapuščine kralja Milana. Predzadnji Obrenović kralj Milan je umrl v pregnanstvu leta 1901 na Dunaju ter je zapustil v Kärntnerstrasse razkošno opremljeno stanovanje od 14 sob. V eni sobi je bila velika zbirka cigaretnih in tobanih doz pokojnega kralja. Stanovanje je ostalo, kakor je kralj Milan zapustil, dokler ni dunajski stanovanjski urad rabil prostorov. Potem se je pri našem konzulatu zahtevala izpraznitev in prišlo je do dražbe. Ko se je izkazalo, da se stvari dobro prodajajo, se je znašel neki prefrigan čifut, ki si je hitro oskrbel nekaj pohištva ter ves to z veliko reklamo prodajal kot kralj Milanovo zapuščino. Končno, ko je bil že preveč predrzen, so mu le prišli na sled ter ustavili njegovo «dražbo». Večino pravih kralj Milanovih stvari je kupil sedanji lastnik dotičnega stanovanja.

Gladni Črnogorci in Dalmatinci. Že od minule jeseni sem prinaša časopisje vesti o gladi v Črnigori in Dalmaciji. Od strani vlade se je gladnim Črnogorcem in Dalmatincem obetala večkrat pomoč, a glad se vedno bolj širi in pomoči pa ni od nikoder. Priprost ljudstvo je upalo, da mu bo vlada odpomogla vsaj toliko, da mu bo dala žita za seme, a tudi čas za setev je minul, a semena ni bilo od nikoder. Imovitejši ljudje po Črnigori in Dalmaciji imajo vsaj toliko, da si lahko kupijo najpotrebnejše za življenje, siromašni narod pa nima nič več, ker je prodal, kar je le mogel, samo da si je kupoval živež. Kako strašne posledice je rotil ta večmesečni glad, nam priča opis šolskega upravitelja iz Nikšića, ki piše: Začetkom šolskega leta se je upisalo v šolo 182 učencev, ki so še januarja redno obiskovali šolo; danes jih pride k poduku samo še polovica. Vzrok tega slabega šolskega obiska je glad, ki je razširjen po celi deželi. Oni otroci, ki še hodijo v šolo, izgledajo kot polmrlični in jih je strašno pogledati. Kako skrbijo oblasti za gladujoče Dalmatince, nam naj služi sledeči primer: V Split je dospelo 300 vagonov koruze za glede prehrane pasivne dalmatinske kraje. Cena koruzi je bila 3.80 din. franko Split. Gladni narod pa te drage koruze ni mogel kupiti, ker že davno nima denarja. Narod je to vladno pomoč ogorčeno odbil, ker imajo itak dalmatinski trgovci polne zaloge živil, a cene so tej prehrani tako pretirano visoke, da si ne more siromak ničesar kupiti. Sedaj so vendarle enkrat vse pritožbe Dalmatincev in Črnogorcev odprle tudi g. ministru za socialno politiko oči, izdal je odlok, da se dosedanje postopanje glede prehranjevanja pasivnih krajev likvidira in bodo začeli od strani vlade z drugimi metodami.

Kinematografi za pasivne kraje. Uprava sarajevskih kinematografov Apolo in Imperial je sklenila, da da po dve predstavi, od katerih se dajo vsi dohodki v fond za pomoč krajev, kjer vlada lakota.

Morilec Dušan Krušič, ki je kot žandar v vlaku ustrelil bančnega uradnika Arnolda Zlatka iz Zagreba, ko se je razburil nad petjem in govorico nekkih drugih Hrvatov, je končno po dveh letih le prišel pred sodnijo. Vojaška oblast se ni hotela lotiti tega slučaja, nekaj časa ga je imela zaprtega, večinoma je bil pa na prostem in se le sedaj, ko je iz vojaške službe odpuščen, so ga izročili zagrebškemu sodišču. Dosedanje obravnavanje tega slučaja na vsak način dobro označuje toliko povdarjeno «enakopravnost».

Avtomobilska nesreča v Ivanjkovcih. V Ivanjkovcih se je ponesrečil z avtomobilom pljuški mehanik g. Spruschina. Pri obračanju avtomobila je zavozil v globoko grabo kraj ceste ter se pri padcu precej težko poškodoval.

Društvo za pogozdovanje se je ustanovilo v Obrovcu v Dalmaciji z nalogo in namenom, da goji gozdno kulturo in da najde možnost in sredstva za nove gozdne nasade. Bilo bi dobro, če bi tudi drugi kraji Dalmacije sledili temu primeru in če bi taka društva tudi vlada izdatno podpirala. Moralo bi se tudi prepričati, da se ob priliki kakega slavlja ali parade ne bo zopet sekalo za nepotrebno okrasje še to malo drevja, kar ga Dalmacija premore. Pri dosedanjih paradah so celo še parke puščali.

Nesreča pri Št. Vidu pri Grobelnem. V petek, dne 27. m. m., je bil za Št. Vid poln nesreč. Srčna kap je zadela ta dan tukajšnjega posestnika Jožeta Goleš, po domače Frižeka. Rajni je bil znan kot voznik daleč okrog po Sloveniji. Ljubil je rodno grudo, veselo društvo in svoje kobilice, ki jih je še spregel in zraven sedec umrl. Radi nesrečnega padca je ta dan preminula posestnica Marija Gajšek, po domače Joklnova. Z rogom je sunila hudobna krava posestnico Lizo Šolin, ter jo težko in nevarno poškodovala.

Strašen zločin. V Miljeviču v Srbiji sta dva razbojnika, neki Milovan Jovanović in Ljubo Milenković, napadla hišo invalida Vojislava Jovanoviča, o katerem so vedeli, da je dobil pred kratkim 2800 D invalidnine. Pred hišo sta srečala gospodarjevega sedemletnega sinca, ki je povedal, da je sam doma. S prigovarjanjem sta

ga zvabila v hišo, kjer sta ga z vrvice zadavila. Truplo sta vrgla pod posteljo in razdelivši si oropan denar sta pobegnili. Zandarmeriji se je kmalu posrečilo roparje izslediti. Jovanović je bil že poprej obsojen radi ropanja na dve leti ječe, pa se mu je pred kratkim posrečilo pobegniti iz kaznilnice v Nišu. On bo sedaj najbrž obsojen na smrt. Milenković pa je v zaporu čisto obupal in so ga neko jutro našli obešenega.

Okrajni načelnik — morilec hrvatskega kmeta Nikole Valterja še vedno ni pred sodiščem, ker se razni javni in prikriti elementi trudijo, da potonit centralizma rešijo zločinca samo zato, ker je bil srbski komit in ker je služil politiki proti Hrvatom. Veliko prič se je že zaslišalo in vse izjave se strinjajo v tem, da je načelnik Dragičević brez vsakega povoda ubil Valterja, ki ni izzival, ni napadal in se celo branil ni. Novi srezki načelnik ni prav nič storil, da bi se morilca prijel. Dragičević je ves dan po svojem zločinu hodil do zob oborožen naokrog ter govoril, da gre v Kozaro-planino in da bo še cela Bosna slišala o njemu. Kakor je videti, so oblasti mirno trpele, da ta divjak preseli svoje komitovanje v Bosno in končno bodo iz njega delali še kakega junaka in mučenika.

Izseljevanje iz naše države v mesecu marcu 1923. V mesecu marcu se je izselilo iz naše kraljevine 198 oseb in to 127 moških in 71 žensk. Po zanimanju je bilo med izseljenci 59 profesionistov, 38 delavcev, 57 poljedelcev, 38 oseb brez zanimanja, med temi 8 otrok. Iz Srbije in Črnogore je 9 oseb, ostali so iz drugih pokrajin. V Združene države Severne Amerike se je izselilo 57 oseb, v Kanado 13, v Argentino 126, v Čile 1 in v Južno Afriko 1. Največ izseljencev je odšlo v Argentino. Če primerjamo izseljevanje v mesecu marcu s prejšnjima mesecima, vidimo, da se je v marcu izselilo več ljudi, kakor v februarju (157), a manj, kot v januarju (223). Skupno se je izselilo od 1. januarja do 31. marca 578 oseb. Izseljeniški komisariat je izdal v tem času 767 dovoljenj za vidiranje potnic v prekomorske kraje. Nadalje se je vrnilo iz naše države v Ameriko 82 bivših Jugoslovancev, ki so sedaj ameriški državljani.

Smrt vlomilca. V Sarajevu je ubil trgovec Nikola Gjuračavič znanega tata Jakoba Atiješa, ko je isti ravno nameraval opliniti Gjuračavičevo blagajno. Imenovani trgovec je opazil, da mu večkrat zmanjkajo večji zneski iz blagajne, pa je neko noč stražil v trgovini. In res je prišel tat, ki je zelo spretno odprl ključavnico na vratih ter se vjel v nastavljen past. Ker je hotel pobegniti, je Gjuračavič streljal na njega ter ga smrtno zadel.

Ponarejeni novi tisočaki. Z novimi tisočinarskimi bankovci imajo smolo. Najprej se je vse smejalo raznovrstnim glosam na sliki in okrase, hudo se je kritizirala uprava radi stroškov te nove izdaje in sedaj, ko so bankovci komaj začeli krožiti, se že najdejo med njimi tudi falsifikati. Sedaj bodo bankovce prav hitro pregledali in potem najbrž vzeli iz prometa.

Stoletna starica. Te dni je umrla v Osijeku neka Eva Gamoš, ki je bila stara celih 100 let. Starica je prišla iz Baranje v Osijek k svojemu sinu na obisk, a je pri njem zbolela in umrla. Rajna ni bila nikdar v življenju težje bolna in prav do smrti je bila telesno čila in duševno popolnoma normalna.

Ruska bolnica v Pančevu. V Pančevu že obstoja dolgo časa ruska bolnica, katero je vzdrževal do sedaj ruski rdeči križ in plačeval mesečno 100.000 din. Zdaj je ruski rdeči križ brez denarja in bolnica je v krizi. V tej bolnici se nahaja zadnji predsednik caristične dume Kodzianko s svojo soprogo.

Izvozna carina na hrastove prage, ki se je poprej plačevala v naturi, tako da je moral izvoznik vsak 4. prag oddati mesto carine, je sedaj spremenjena v toliko, da se plača pri izvozu za vsak izvoženi prag 15 dinarjev.

Prostovoljno gasilno društvo v Hotinji vasi priredi dne 27. maja t. l. svoj prvi okrožni dan z veliko letno veselico ter z bogatim sporedom, zato se sosedna društva prisojo da ta dan upoštevajo, ter se okrožnega dneva polnoštevilno udeležijo.

Informacijski biro «Argus» se je pred meseci ustanovil v Beogradu ter si vzel za nalogo, da iz vseh listov Jugoslavije daje najrazličnejšim interesentom izvlečke na razpolago. Ta potrebna in važna naloga ustanovljeni biro «Argus» najboljšje priporoča.

Najlepše darilo za birmance je lep rožni venec in lep molitvenik. Botre opozarjamo, da ima Tiskarna sv. Cirila v Mariboru veliko izbiro takih molitvenikov in rožnih vencev po primeroma zelo nizkih cenah, zato vsem botrom toplo priporočamo, da si v Cirilovi tiskarni nakupijo ta darila. Dobijo jih lahko tudi po pošti.

NAŠE OBLASTI IN ORJUNA.

Orjuna ustanavlja povsod po Slovenskem svoje podružnice. Orjunci napadajo naše ljudi, pretepaajo naše kmete in delavce, streljajo naše pristaše, pobijajo šipe, izdelujejo bombe in jih mečejo na naše dobro slovensko ljudstvo, razbijajo stroje po tiskarnah in grozijo z umori. To so sama hudodelstva. Če se kje malo stepejo fantje med seboj, že takoj tiči za vsakim fantom žandar, da ga popelje v zapor. Orjunci pa so dozdej izvršili že nešteta nasilstva in hudodelstva, pa še danes niso izročeni sodniji. Orjunci, ki so že pred tremi meseci razbili Cirilovo tiskarno, še danes niso obtoženi, hudodelniki, ki so streljali po Slov. Bistrici in z bombami ranili 6 naših ljudi, še danes hodijo prosti krog! Vprašamo naše oblasti: Kje je tu pravica? Zakaj ne kaznujejo krivcev? Zakaj pripuščajo taka nasilstva? Ali mislijo naše oblasti, da že sme vsak smrkolin vstrahovati naše ljudi?

Hujše pa še pride. Ker naše oblasti državljancev ne varujejo in ne ščitijo njihovega imetja, je naše ljudstvo naravnost prisiljeno, da brani samo sebe in svoje domove. Naša stranka je že v dveh ostrih protestih državni oblasti javno povedala, da bo organizirala sama Ljudsko stražo proti orjuncem. Te Ljudske straže, ki ima le namen samoobrambe, se je naenkrat ustrašila politična oblast. Mariborsko okrajno glavarstvo je razposlalo na orožnike posebno okrožnico, v kateri orožnike «poučuje», da baje poslanec Zebot snuje protiorganizacijo proti Orjuni, da bi bilo to za javni red in mir baje zelo nevarno, da bi med Orjuno in Ljudsko stražo lahko prišlo do velikih bojov, za to se mora Ljudska straža v kali zatreti in orožništvo naj strogo pazi, da se nikjer ne osnuje taka straža. Tako modrost torej prodaje okrožnica okrajnega glavarstva na orožništvo. Mi se res čudimo logiki v tej okrožnici! Ljudstvo si snuje zoper nasilja Orjune lastno varnostno stražo, ker ga država ne ščiti. Da pride med tako stražo in Orjuno lahko do boja, je več kot gotovo, pa seveda le v slučaju, da bo Orjuna napadala. Logika torej zahteva, da naj okrajno glavarstvo oziroma državna oblast zatre Orjuno, ki vrši nasilja nad našim ljudstvom in ga izziva, pa bo med ljudstvom zavladal mir, kakor je bil poprej in ljudska straža odpade sama ob sebi. Odstraniti je treba povod nemirov, izruvati se mora korenina zla, to je Orjuna. Tako logika. Naša politična oblast pa dela ravno nasprotno. Divjaško Orjuno ščiti, ji daje potuho, dopušča, da Orjuna pobija in pretepa naše ljudi, ko pa se naše ljudstvo hoče postaviti v bran proti temu nasilju in se hoče braniti proti divjakom, potem pa nastopi okrajno glavarstvo in naroči orožništvo, da se ima taka samoobramba v kali zatreti, da ljudstvo ne sme braniti svoje osebne svobode in svojega premoženja. Tako torej Orjuna lahko divja naprej, naši ljudje pa naj mirno držijo svoje hrbe, ko padajo orjunske batine po njih! Ali ljudstvo ne bo postalo ogorčeno, ako spozna take modrosti državnih oblastnikov? Mi imamo na to čudno okrožnico okrajnega glavarstva le en odgovor in ta je: **Z Orjuno proč! Razženiti te tolovajske čete, rešite ljudstvo njihovega nasilja! Ljudsko samoobrambo pa pustite pri miru! Ako ne bode več orjunskih izzivačev in pretepačev, bo izginila sama ob sebi tudi ljudska samopomoč!**

Iz Maribora.

Neumestno postopanja, ki daje potuho orjuncem in raznim drugim razbojniškim tipom, poštene ljudi pa ogorčuje, se kaže tudi v naslednjem slučaju: Ko so bili orjunci zaprti radi napada na Cirilovo tiskarno, se je eden izmed njih Andrej Vuga, znani razgrajč, ki se je udeležil že več orjunskih izgrediv in je zapleten tudi v slovenjebistriški zločin, silno hudoval napram nekemu pazniku, da so zopori nesnažni, ušivi in da je tudi drugo pod psom. Paznik ga je končno moral zavrniti, da so vse to okušali tudi drugi ljudje, celo pošteni in nedolžni in da se Vuga lahko svojim demokratom zahvali, ki so bili dosti dolgo na vladi, pa so zapore in vse drugo vnamar pustili. Tako približno je nadlegovani paznik zavrnil robatečega orjunca in vse je bilo prvič popolnoma pravilno, drugič pa neslužbeno povedano od treznega in značajnega človeka, ki ima poleg uniforme po vsej pravici tudi svoje osebno mnenje o stvareh, ki se dogajajo okrog njega. Pa kljub temu so predstojniki paznika po ovadbi orjunca Andreja Vuga ošteli ter ga povrh še vtačnikli v disciplinarno preiskavo, da bo imel sedaj disciplinarno razpravo v Ljubljani. Po begrajskih ječah so Vukmani, «kočkarji», drugod pa druge zverine nezakonavno na bestialne načine mučile popolnoma nedolžne jetnike, pri nas se pa z vso silo in pedanterijo raznih predpisov nastopa proti poštemu in vestnemu pazniku, če popolnoma pravilno zavrne predrznosti in nadutosti znanega kriminalnega tipa. S tem slučajem se lahko še bavimo, za sedaj pa bodi samo to povedano, da se presekuje demokratom na ljubo prav slabo izplačajo. Kdor z lepa ne verjame, bo moral pač poskusiti.

Ravnatelj Voglar namerava za prihodnje šolsko leto vpeljati na svojem zavodu strojepisje, pa ne le za gojenke učiteljice, temveč baje tudi za druge. Organizatorični talent tega demokrata naj bi se raje uveljavljal v tem, da svojemu zavodu preskrbi pouk iz predmetov, ki so za učiteljske predpisi in tudi brezpogojno potrebni. Treba bo javnost opozoriti, da izpričevala g. Voglarjeva za III. letnik letos po predpisih ne bi smela imeti veljave, ker ni ne praktičnih vaj, ne nastopov, torej manjka gojenkam to, kar baš tvori jedro pouka na učiteljskih. Tudi v predmetih, ki jih poučuje ravnatelj Voglar, pouk ni vreden počenega groša. Demokratski ravnatelj Voglar, a kozel vrtnar, to je eno in istol Strokovnjaki naj primerjajo izobrazbo gojenk na drž. šolskem učiteljskem ter posebej izobrazbo gojenk pri č. šolskih sestrah, pa bodo videli, da je Voglarjev zavod tak, da bi se moral kasirati z ravnateljem vred.

Več mariborskih tvrdk in podjetja ima kot svoje nastavljenice orjunaše. V najkrajšem času bomo napravili natančen seznam teh tvrdk in jim napovedali bojkot. Naši nasprotniki si naj dobro zapomnijo, da je pretežna večina mariborskega prebivalstva v našem taboru okolica pa cela. Ako se razna podjetja ne bodo uklonila in odpustila iz službe orjuncem, se bo marsikateri zgodilo tako, kot špedicijski firmi Orient, ki je vozila orjunce v Slov. Bistrico in ki sedaj likvidira.

Za «Jutrom» najbolj hudobno in bedasto informirani dnevnik «Tabor» je imel doslej po vzorcu «veležurnalov» podpisanega glavnega urednika Jaketa Rehar in odgovornega Ozima. Zadnji čas pa je izginil podpis glavnega urednika in še oznanja odgovornost za «Taborovo» slamo samo še ime Ozima. Javna tajnost

je, da so Jaketu Reharju radi njegovih italijanaških divjaštev odpovedali pri «Taboru» in mi bomo preskbeli, da pride ta južni kulturonosec v zapor in potem preko meje. Značilno za klub «Grohar» je, da ima še vedno za tajnika Reharja, ki je po svojem vedenju in nastopanju čisto navaden divjak in cestni pretepač.

Orjuna napada dalje. V nedeljo zvečer se je vračal pater Pavel iz prireditve Krščanske ženske zveze domov. Pri gledališču ga obstopi cela tolpa Orjuncev, ki ga psujejo. Bili bi ga tudi dejansko napadli, če bi ga ne bili rešili naši možje iz tolovajskih rok. Opozarjamo naše oblasti na nasilja, ki jih vrši Orjuna v sredini Maribora. Seveda po logiki mariborskega okrajnega glavarstva oziroma v smislu njegove okrožnice na žandarmerijo bi policija bila morala zapreti tiste naše možje, ki so sinoči rešili patra Pavla iz rok orjuncev! Res, pametne odredbe! — Kakor slišimo, so orjunci tudi zvečer na kolodvoru pri blagajni izzvali incident z blagajnikom in nekim potnikom, baje nadučiteljem. Podrobnosti prinesemo drugič, mislimo pa, da bi vsaj na kolodvoru policija lahko zadostila svoji nalogi.

Velika nesreča na Dravi. Dne 3. t. m. se je dogodila v St. Petru pri Mariboru velika splavarska nesreča, ki je zahtevala tudi človeško žrtev. Na splavu je vozil iz Maribora v St. Peter kolje za vinogradnika g. Kotasa splavar Stopajnik iz Marenberga. Na splavu so se nahajale še štiri osebe, od katerih pa ni znala nobena upravljati s krmilom. V St. Petru pa je pri pristajanju splav zadel na gramoz in voda ga je obrnila. Ker je bil krmar Stopajnik pijan, ni bilo mogoče splav spraviti v pravi položaj in voda ga je zanesla v levo strugo Drave, neposredno poleg orožniške postaje. Tukaj so poska kani na obrežje vsi, razven enega delavca, ki je bil ostal pri krmilu. Deroča Drava ga je zgrabila in nesla proti šentpeterskemu mlinu. Nesrečnež je v bojazni, da ne pride pod mlinsko kolo, skočil v valove ter se skušal s plavanjem rešiti. Toda deroča voda ga je zanesla s splavom vred pod vrteče se mlinsko kolo. Vendar je še plaval, dasiravno poškodovan, kakih 100 m naprej, kjer je izginil v valovih. Rešiti ga ni bilo mogoče, ker ni bilo nikjer v bližini čolna. Splav je odnesla voda naprej ter se je najbrž kje razbil. Splav je bil vreden okrog 30.000 K. Poškodovan je tudi mlin ter znaša škoda 10.000 K. Krivda leži na krmarju Stopajniku, ki radi pijanosti ni dobro krmaril.

Magistratni nastavljenec Hojan izjavlja, da ni bil takrat v baru, ko je pognal orjunaš Pirh kozarec proti mizi, krog katere so sedele dame in miroljubni nemški gostje.

«Jadranc», društvo beguncev iz juga, naznanja svojim članom, da se vrši letni občinski zbor v ponedeljek, dne 14. t. m., ob 20. uri v Kmečki sobi mariborskega Narodnega doma s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora. 2. Volitev novega odbora. 3. Slučajnosti. Ker je ta občinski zbor velike važnosti, prosimo, da se ga vsi člani polnoštevilno udeležijo. — Odbor.

Obligatorično cepljenje proti kozam v Mariboru. — Opozarja se, da se morajo samoobsebi umevno tudi tiste osebe, ki so prišle po 29. aprilu t. l. v Maribor ali, ki so prišle po 29. aprilu t. l. v Maribor, pustiti cepiti proti kozam ali pa doprinesti dokaz o ozitivnem cepljenju po letu 1918. Ti dokazi se bodo sprejemali v pisarni mestnega fizikata vsak delavnik med 10. in 11. uro, b katerem času se lahko tisti, ki niso bili cepljeni, podvržejo brezplačnemu cepljenju proti kozam. Službo in delodajalci kakor tudi stanodajalci morajo svoje uslužbence, oziroma delavce na to opozoriti.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

Zaničevanje in jeza sta zamrmrala po gruči slabo oblečenih republikancev, ki so se prerivali krog Bibota.

«Pol ure pozneje», je nadaljeval narednik, «pa glej — prijezdi v vsej naglici kapitan mestne straže s tucatom vojakov za seboj. «Ali je šel voz tod skozi —?» vpraša Grospierra brez sape. «Da», pravi Grospierra, «ni še pol ure temu.» «In vi ste mu pustili uiti —?» zakriči kapitan divje. «Pod guillotino pridete za to svojo neumnost, državljan! Na vozu je bil skrit vojvoda Charlis in vsa njegova obitelj!» — «Kaj —?» je zavpil Grospierra preplašen. «Da! In voznik ni bil nihče drug, ko tisti prokleti Anglež, — tista «Dušica» —!»

Množica je zatulila od groze in jeze. Grospierra je plačal svojo neprevidnost z življenjem, — pa kako budalo je bil, oh, kako budalo —!

Bibot sam se je krohotal svojemu pripovedovanju s tako silo, da so mu solze trkljale po licih in da je šele čez nekaj časa mogel nadaljevati.

«Za njimi, tovariši! je zakričal kapitan», — tako je pravil Bibot. — «Mislite na nagrado! Za njimi! Da-

leč ne morejo biti!» — In s temi besedami je planil skozi vrata in njegovi tovariši za njim —.

«Pa je bilo prepozno!» je vzklikala razburjena množica.

«Niso jih dobili!»

«Prokleti Grospierra in njegova neumnost!»

«Zaslужil si je svojo guillotino!»

«Pa da ni natančno pregledal vseh zabojev —!»

Te in enake opazke njegovih poslušaycev so še hujše dražile Bibota na smeh. Smejale se je, da ga je bolel trebuh in da je zaboj škripal pod njim.

«Ne, ne —!» je dejal končno. «Tisti aristi vobče niso bili na vozu. Voznik ni bil «Dušica»!»

«Kaj —?»

«Ne! — Kapitan mestne straže ni bil nihče drug ko tisti preklicani Anglež, preoblečen v republikanskega častnika. In njegovi vojaki so bili — sami aristi —!» Množica je onemela.

Kar so slišali, je bil enostavno čudež —. Četudi je republika odstavila Boga, vendar ni mogla ubiti ljudstvu strah pred nadnaravnim. Zares — ta Anglež je bil sam vrag. —

Solnce je lezlo k zatonu.

Bibot se je pripravljaj, da zapre mestna vrata. Odločilen trenutek je prišel:

«Naprejl!» je zaklical voznikom.

Kakih dvanajst vozov je čakalo v dolgi vrsti, pripravljenih, da zapuste mesto in naložijo zelenjave in sočivja in drugih kuhinjskih potrebščin ter se vrnejo drugo jutro nazaj na trg. Bibot jih je vse dobro poznal. Saj so šli dvakrat na dan skozi njegova vrata iz mesta in nazaj. Govoril je par besed z enim in drugim voznikom in je z največjo skrbjo preiskoval vozove.

«Človek ni nikdar dovolj previden, veste!» je pravil. «In jaz nočem pod guillotino, kakor tisto budalo, tisti Grospierra —!»

Zenske, ki so bile pri vozech, so čez dan sedele na trgu de la Grève, trdo pod guillotino, pletle nogavice in prodajale svoje blago ter za zabavo gledale, kako so padale pod sekuro glave nesrečnih žrtev, ki jih je zahtevala revolucija v imenu «svobode.» Bibot je imel po dnevi službo na trgu in je osebno poznal večino teh «nogavičaric», kakor so jih imenovali.

«He, mama stara!» je zaklical eni teh žensk, odurni stari babnici, ko je privozila predenj. «Kaj imaš tamle na vozu —?»

Videl jo je čez dan na trgu, čisto blizu guillotine je imela stojnico in njen voz je stal poleg nje.

Pa kaj je imela nocoj v rokah —? Bičevnik, — in nanj si je navezala celo kito las in kodrov vseh bary, zlatorumenih, belosivih, kostanjevih, črnih —. In gladila jih je s svojimi dolgimi, koščeni prsti in se smejala Bibotu.

«Rabelj pri guillotini je moj prijatelj in ljubček», je pravila s hripavim glasom in se odurno režala, «pa mi je narezal tehle kit od glav, ki so strkljale izpod guillotine. Obljubil mi jih je za jutri še več, — pa ne vem, ali bom utegnila spet priti.»

«Ah —! Kako da ne, starka?» je vprašal Bibot z grozo. Star, sirov vojščak je bil, pa vkljub temu ga je streslo, ko je gledal odurno babnico in krvavi plen v njenih rokah.

«Moj vnuk tamle je dobil črne koze», je dejala in pokazala s palcem desne roke preko rame na voz. «Eni tudi pravijo, da ima kugo. Če je res, mi ne bodo dovolili jutri v mesto.»

Komaj da je čul o črnih kozah, že je Bibot hlastno odskočil, in ko je starka pravila o kugi, je stopil še par korakov nazaj.

«Prokleta babnica!» je godel. Ljudje so se umikali in pustili voz osamljen na cesti.

Starka se je smejala.

«Uh — kak strahopetnež! Mož — vojak, pa se tako boji!»

«Vraga — kuga!»

Molk je legel na ljudi in groza in strah sta jih prešinjala. Kuga je bila še edina stvar, katere se je bala podivjana, krvoločna drhal.

«Naprej in poberi se s polji, ti in tvoja okužena zalega!» je kričal preplašeni Bibot oddaleč na starko.

S sirovim krohotom in robato šalo je zavihтела od-

urna babnica bič nad svojim mršavim kljusetom in voz je zaropotal skozi vrata —.

Dogodek je pokvaril ljudem vso zabavo tistega popoldne. Bali so se črnih koz in kuge, teh dveh neumljenih bolezni, ki jih nobena zdravniška umetnost ni znala ozdraviti in ki so bile predhodnice strašne smrti. Molče in slabe volje so se potikali krog barikad, sumljivo so se gledali, boječe so se izogibali drug drugemu, kot bi bila strašna kuga že sredi med njimi.

Nenadoma pa prijezdi, — prav kakor je pripovedoval Bibot o slučaju Grospierra — kapitan mestne straže. Bibot ga je dobro poznal in ni se bilo bati, da bi bil sploh kak preoblečen in pretkan Anglež.

«Voz —?» je kričal brez sape, še preden je prijezdil do vrat.

(Dalje prihodnje.)

Spodnještajerska ljudska posojilnica

v Mariboru, Stolna ulica šte. 6, r. z. z n. z.

obrestuje od 1. novembra 1922 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti

po 5%

Vloge na trimesečno odpoved po 5 1/2%, večje in stalnejše vloge po dogovoru od 6% do 6 1/2%.

2-5

239

Dražba vina.

Ormoška mestna občina bo prodajala potom javne dražbe približno 100 hl vina lastnega pridelka, (mali rizling, silvanec, burgundec, zlahtnina in rulanec) letnik 1922. iz sadnih vinogradov Jeruzalem-Vinski vrh. Licitacija se bo vršila v nedeljo, dne 13. maja ob 1. uri popoldne v občinski pisarni.

231 8-3

10. maja

Dirka
na Teznu

PREVZELA IN NA NOVO UREDILA SVA

GOSTILNO „PUNTIGAM“

V MARIBORU, MLINSKA ULICA ŠT. 23.

Imela bova vedno najboljše vino, sveže pivo in dobro kuhinjo. — SPREJEMAJO SE TUDI ABONENTI. — Na novo urejen vrt, sobe za društva in klube, dvorana za shode, veselice in ples. Priporočava se

Hinko in Julijana Vidmar, gostilna Puntigam.

ANGLEŠKO SUKNO!

3-6
226

vseh vrst ravnokar došlo! CENE NIZKE!

FRANC MASTEK, Maribor, Glavni trg 16

Poštni nameščenci na obroke!

Klavnica in mesarija

v občinskem domu št. 11 v Slov. gor. se da s 1. junijem v najem. Pogoji so razvidni pri občinskem uradu, prošnje se naj vložijo do 12. maja 1923 tam. 2-2 234

MOTOR

na bencin in petrolej 4-5 HP se proda. Več se poiže pri g. Ivanu Petek na Hardeku pri Or. 2-3 237

Inserirajte!

Glasovir firme Schott Wien se po ceni proda. Maribor, Loška ul. 18. 244

Prodaja! V nedeljo, dne 13. maja od 3. do 5. ure popoldne se proda glavno skladišče Kmetijske zadruge v Račah najvišjemu ponudniku. 245 možu.

SKUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje

OVES

krompir, koruzo, opeko, cement, drva, premog, slamo seno vedno vsako množino ANDREJ OSET, Maribor. Aleksandrova c. 57, tel. 88 6-10 208